Religion and Health

ORIGINAL ARTICLE

2018, Vol: 6, No: 1, Pages: 54-61.

Prediction of Academic Procrastination Based on Religious Orientation and Communication Technology Overuse among Students

Ali Hosseinaei*

Assistant Professor, Department of Psychology and Educational Sciences, Azadshahr Branch, Islamic Azad University, Azadshahr, Iran

***Corresponding Author:**
Ali Hosseinaei
Department of Psychology and Educational Sciences, Azadshahr Branch, Islamic Azad University, Azadshahr, Iran

Email:
a.hosseinaei@gmail.com

Received: 15 Sep 2017
Revised: 13 Jun 2018
Accepted: 27 Jun 2018

Abstract

Background and Purpose: Academic procrastination is an issue of fundamental importance among students. Regarding this, the purpose of this research was to predict academic procrastination based on religious orientation and communication technology overuse among the students of Islamic Azad University of Azadshahr, Iran.

Materials and Methods: This correlational study was conducted on 343 students of Islamic Azad university of Azadshahr, selected by means of the cluster sampling technique. The data were collected using the demographic form, Religious Orientation Scale by Alport and Roth (1950), Cell-phone Overuse Scale by Jenaro (2007), and Academic Procrastination Questionnaire by Savari (2011). Data analysis was performed in SPSS 19 software.

Results: The results showed that external religious orientation and communication technology overuse predicted 18% of academic procrastination.

Conclusion: Based on the findings of the present study, it seems that academic procrastination could be decreased with suitable training and change of religious orientation, as well as the normal use of communication technology.

Keywords: Academic procrastination, Communication technology, Religious orientation, Students

▶ **Citation:** Hosseinaei A. Prediction of Academic Procrastination Based on Religious Orientation and Communication Technology Overuse among Students. Religion and Health, Spring & Summer 2018; 6(1): 54-61 (Persian).

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-23]

دین و سلامت

مقاله پژوهشی

دوره ۶، شماره ۱، سال ۱۳۹۷ صفحه: ۶۱-۵۴

پیش‌بینی اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان براساس جهت‌گیری مذهبی و سوءاستفاده از فناوری‌های ارتباطی

علی حسینائی*

استادیار، گروه روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، گلستان، ایران

* **مؤلف مسئول:** علی حسینائی
گروه روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، گلستان، ایران

Email:
a.hosseinaei@gmail.com

دریافت: ۲۴ شهریور ۱۳۹۶
اصلاحات: ۱۳ خرداد ۱۳۹۷
پذیرش: ۶ تیر ۱۳۹۷

چکیده

سابقه و هدف: اهمال‌کاری تحصیلی از موضوعات مهم در حیطه تحصیلی دانشجویان است؛ از این رو پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی اهمال‌کاری تحصیلی براساس جهت‌گیری مذهبی و سوءاستفاده از فناوری‌های ارتباطی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد آزادشهر انجام شد.

مواد و روش‌ها: در این پژوهش که از نوع مطالعات همبستگی است، ۳۴۳ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد آزادشهر به روش نمونه‌گیری تصادفی- طبقه‌ای انتخاب شدند و پرسشنامه جهت‌گیری مذهبی Allport و Ross (۱۹۵۰)، پرسشنامه استفاده مفرط از اینترنت و تلفن همراه Jenaro (COS: Cell-phon Over-use Scale) (۲۰۰۷) و آزمون اهمال‌کاری سواری (۱۳۹۰) را تکمیل نمودند. نتایج حاصل از بررسی با نرم‌افزار SPSS 19 تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها نشان می‌دهند که جهت‌گیری مذهبی بیرونی و سوءاستفاده از فناوری‌های ارتباطی ۱۸ درصد از اهمال‌کاری تحصیلی را پیش‌بینی می‌کنند.

استنتاج: با توجه به نتایج این پژوهش به نظر می‌رسد که با آموزش مناسب و تغییر در جهت‌گیری مذهبی و استفاده صحیح از فناوری‌های ارتباطی می‌توان به کاهش اهمال‌کاری تحصیلی کمک کرد.

واژه‌های کلیدی: اهمال‌کاری تحصیلی، جهت‌گیری مذهبی، دانشجویان، فناوری‌های ارتباطی

◀ **استناد:** حسینائی، علی. پیش‌بینی اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان براساس جهت‌گیری مذهبی و سوءاستفاده از فناوری‌های ارتباطی. دین و سلامت، بهار و تابستان ۱۳۹۷؛۶(۱): ۶۱-۵۴ (فارسی).

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-23]

مقدمه

اهمال‌کاری تحصیلی از موضوعات مهمی می‌باشد که امروزه در حیطه تحصیلی دانشجویان مطرح شده است. اهمال‌کاری یا به تأخیر انداختن فعالیت‌های تحصیلی پیامدهای منفی بسیاری برای دانشجویان دارد (۱). Solomon و Rothblum (۱۹۸۴) اهمال‌کاری تحصیلی را به تأخیر انداختن وظایف تحصیلی تعریف کرده‌اند که آماده‌شدن برای امتحان، آماده‌کردن مقالات در طول نیمسال تحصیلی، امور اداری مربوط به مدرسه یا دانشگاه و حضور مستمر در کلاس را شامل می‌شود (۲).

مطالعات میزان شیوع اهمال‌کاری تحصیلی را بین ۸۰ تا ۹۵ درصد گزارش کرده‌اند (۳). در ایران توکلی (۱۳۹۲) در پژوهشی اهمال‌کاری را در ۱۴ درصد از دانشجویان شدید و در ۷۰/۸ درصد متوسط گزارش کرد. این میزان شیوع نسبتاً بالا نشان‌دهنده اهمیت موضوع اهمال‌کاری تحصیلی در میان دانشجویان است (۴).

براساس نظریه جهت‌گیری هدف، افرادی که تمایل به کسب مهارت و تسلط در امور تحصیلی دارند و هدفشان افزایش دانش و مهارت است از فرایند یادگیری و آموزش لذت می‌برند و اهمال‌کاری کمتری را از خود نشان می‌دهند. علاوه‌براین، افرادی که بیشتر تمایل به نشان‌دادن قدرت، توانایی و دانش خود به دیگران دارند، کمتر دچار اهمال‌کاری تحصیلی می‌شوند (۵).

به نظر می‌رسد جهت‌گیری مذهبی از عواملی است که در اهمال‌کاری تحصیلی مؤثر می‌باشد. Allport (۱۹۷۶) مذهب را یک عامل بالقوه مهم برای سلامت روان می‌داند. مطابق با دیدگاه وی جهت‌گیری مذهبی به دو صورت درونی و بیرونی می‌باشد. در جهت‌گیری مذهبی درونی، ایمان به خودی خود و نه به خاطر چیز دیگری به‌عنوان یک ارزش متعالی تلقی گشته و یک تعهد انگیزشی کلی است که وسیله‌ای برای دستیابی به اهداف فرد نمی‌باشد؛ اما در جهت‌گیری مذهبی بیرونی، مذهب امری خارجی و ابزاری است و برای ارضای نیازهای فرد از قبیل مقام و امنیت مورد استفاده قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر، دینداری برای کسب امنیت و پایگاه اجتماعی است و افرادی که چنین جهت‌گیری دارند از دین به‌عنوان وسیله‌ای برای ارضای نیازهای خود استفاده می‌کنند (۶).

سوءاستفاده از فناوری‌های ارتباطی ممکن است با اهمال‌کاری تحصیلی مرتبط باشد. پژوهشگران شیوه‌های متعددی را برای سوءاستفاده از فناوری‌های ارتباطی برشمرده‌اند که از آن جمله می‌توان به گفتگوی مجازی بیش از حد، پست الکترونیکی، تبادل پیام، بازی‌های رایانه‌ای، فعالیت‌های جنسی از جمله تماشای وب‌سایت‌های مربوط به بزرگسالان و فعالیت‌های آنلاین افراطی مانند قماربازی و هک‌کردن اشاره کرد. سوءاستفاده از فناوری‌های ارتباطی را به‌عنوان نوعی الگوی استفاده از اینترنت یا تلفن همراه تعریف کرده‌اند که با ویژگی‌هایی مانند نداشتن کنترل، مشغولیت ذهنی، تعارض، انزوا و استفاده از اینترنت و تلفن همراه به‌عنوان یک راهبرد مقابله‌ای مشخص می‌شود (۷). کاربر فناوری‌های ارتباطی در مورد میزان و وسعت استفاده خود از آن به اعضای خانواده و یا دوستانش دروغ گفته و آن را کتمان می‌نماید و در نهایت شخص با وجود هزینه بالای استفاده از فناوری‌های ارتباطی به‌طور مداوم از آن استفاده می‌کند (۴،۸). دانشجو در چنین وضعیتی ممکن است انگیزش خود از دست بدهد و به اهمال‌کاری تحصیلی روی بیاورد.

در این راستا مطالعاتی در مورد رابطه جهت‌گیری مذهبی، سوءاستفاده از فناوری‌های ارتباطی و اهمال‌کاری تحصیلی انجام شده‌اند. از جمله Przepiorka و همکاران (۲۰۱۶) در پژوهشی نشان دادند که استفاده زیاد از فیس‌بوک در اهمال‌کاری تحصیلی مؤثر است (۹). Meier و همکاران (۲۰۱۶) نیز دریافتند که خودکنترلی پایین، اعتیاد به فیس‌بوک و سرگرم‌شدن زیاد با آن اهمال‌کاری را پیش‌بینی می‌کند (۱۰). علاوه‌براین، Odaci (۲۰۱۱) در پژوهشی عنوان نمود که بین خودکارآمدی تحصیلی و اعتیاد به اینترنت همبستگی منفی و معناداری وجود دارد؛ اما رابطه بین اعتیاد به اینترنت و اهمال‌کاری

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-23]

تحصیلی معنادار نمی‌باشد (۱۱).

نتایج پژوهش سلیمانی و همکاران (۱۳۹۴) نیز بیانگر آن بود که بین استفاده افراطی از تلفن همراه و اهمال‌کاری تحصیلی در دانشجویان رابطه معناداری وجود دارد (۱۲). حمیدی و همکاران (۱۳۹۴) نیز دریافتند که بین اعتیاد به اینترنت و اهمال‌کاری تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و اعتیاد به اینترنت، اهمال‌کاری تحصیلی را پیش‌بینی می‌کند (۱۳). علاوه‌براین، در پژوهش جمشیدی (۱۳۹۲) بین جهت‌گیری مذهبی بیرونی و اهمال‌کاری تحصیلی رابطه معناداری گزارش گردید (۱۴). لواسانی و همکاران (۱۳۹۲) نیز دریافتند که اهمال‌کاری در انجام تکالیف و آماده‌کردن مقاله‌های پایان ترم رابطه مثبت و معناداری با وابستگی به اینترنت دارد (۱۵).

تاکنون پژوهش‌های مختلفی در مورد اهمال‌کاری تحصیلی انجام شده است؛ اما پژوهشی که به بررسی پیش‌بینی اهمال‌کاری تحصیلی براساس جهت‌گیری مذهبی و سوءاستفاده از فناوری‌های ارتباطی پرداخته باشد، انجام نشده است؛ بنابراین پژوهش حاضر درصدد پاسخگویی به این سؤال می‌باشد که آیا اهمال‌کاری تحصیلی براساس جهت‌گیری مذهبی و سوءاستفاده از فناوری‌های ارتباطی در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد آزاد شهر قابل پیش‌بینی است؟

مواد و روش‌ها

پژوهش توصیفی حاضر از نوع مطالعات همبستگی می‌باشد که در آن به پیش‌بینی اهمال‌کاری تحصیلی براساس جهت‌گیری مذهبی و سوءاستفاده از فناوری‌های ارتباطی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد آزادشهر پرداخته شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد آزادشهر به تعداد ۴۲۰۰ نفر بود. نمونه‌گیری به روش تصادفی-طبقه‌ای انجام شد و در آن دانشجویان به سه گروه اصلی علوم انسانی، کشاورزی و فنی تقسیم گردیدند و از هر طبقه حدود ۱۲۰ نفر انتخاب شدند. تعداد نمونه براساس جدول Krejcie و Morgan ۳۴۳ نفر بود (۱۶).

ابزار گردآوری داده‌ها

آزمون اهمال‌کاری تحصیلی سواری (۱۳۹۰): سواری (۱۳۹۰) این آزمون را برای سنجش اهمال‌کاری تحصیلی با ۱۲ گویه در مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت طراحی کرد که به شکل هرگز (۰)، به‌ندرت (۱)، برخی از اوقات (۲)، بیشتر اوقات (۳) و همیشه (۴) نمره‌گذاری می‌شود. این آزمون شامل سه زیرمقیاس است: اهمال‌کاری عمدی (۵ گویه)، اهمال‌کاری ناشی از خستگی جسمی و روانی (۴ گویه) و اهمال‌کاری ناشی از بی‌برنامگی (۳ ماده). پایایی آزمون با روش آلفای کرونباخ برای کل آزمون معادل ۰/۸۵ و برای زیرمقیاس‌های اهمال‌کاری عمدی برابر با ۰/۷۷، اهمال‌کاری ناشی از خستگی جسمی و روانی معادل ۰/۶۰ و اهمال‌کاری ناشی از بی‌برنامگی برابر با ۰/۷۰ به‌دست آمد. روایی آن نیز با استفاده از آزمون اهمال‌کاری Tukman (۱۹۹۱) معادل ۰/۳۵ بود. همچنین روایی سازه از طریق تحلیل عاملی محاسبه گردید که بر مبنای نتایج آزمون دارای روایی بالایی بود (۱۷).

پرسشنامه جهت‌گیری مذهبی Allport و Ross (۱۹۵۰): این پژوهشگران این پرسشنامه را با ۲۰ گویه تهیه کردند که Fegin (۱۹۶۳) در آن تجدید نظر نمود و ۲۱ گویه را لحاظ کرد. این پرسشنامه جهت‌گیری مذهبی درونی و بیرونی را می‌سنجد. برای سنجش روایی این آزمون جان بزرگی (۱۳۷۸) آن را ترجمه کرد و روایی آن را برای جمعیت ایرانی تأیید نمود و با آلفای کروبناخ معادل ۰/۷۴ برآورد کرد. شفیعی و همکاران (۱۳۹۳) نیز آلفای ۰/۷۱ را برای جهت‌گیری مذهبی بیرونی و آلفای ۰/۶۲ را برای جهت‌گیری مذهبی درونی برآورد نمودند. این پژوهشگران برای بررسی روایی آزمون با استفاده از روش تحلیل عاملی و با چرخش ابلیمین به ساختار ساده دو عاملی دست پیدا کردند که ۱۴/۰۲ و ۲۸/۰۶ درصد از جهت‌گیری مذهبی را پیش‌بینی می‌نمودند (۱۸).

پرسشنامه استفاده مفرط از اینترنت و تلفن همراه

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-23]

Jenaro (COS) (۲۰۰۷): مقیاس استفاده مفرط از تلفن همراه و اینترنت را Jenaro و همکاران (۲۰۰۷) براساس ۱۰ شاخص روان‌شناختی از راهنمای تشخیصی و طبقه‌بندی اختلالات روانی ساختند. این مقیاس ۲۱ عبارت داشته و دارای خرده‌مقیاس نمی‌باشد و براساس طیف لیکرت شش گزینه‌ای (هرگز=۱، تقریباً هرگز=۲، برخی اوقات=۳، اغلب اوقات=۴، تقریباً همیشه=۵ و همیشه=۶) نمره‌گذاری می‌شود. آزمودنی‌های با نمرات بالای ۷۵ به‌عنوان استفاده‌کنندگان مفرط و آزمودنی‌های با نمرات پایین‌تر از ۲۵ به‌عنوان افرادی که کمتر از تلفن همراه و اینترنت استفاده می‌کنند مشخص می‌شوند. روایی این ابزار در ایران مورد بررسی قرار گرفته است که ضریب آلفا برای کل پرسشنامه معادل ۰/۹۰ بوده و در سطح ۰/۰۰۱ معنادار است (۱۹). پایایی این ابزار با استفاده از روش بازآزمایی پس از گذشت ۹ هفته برابر با ۰/۷۱ به‌دست آمد (۲۰). نتایج حاصل از بررسی با نرم‌افزار SPSS 19 تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها

جدول ۱ به فراوانی جنسیت و دانشکده افراد نمونه اختصاص دارد و نشان می‌دهد که ۴۷/۸ درصد از گروه نمونه پسر و ۵۰/۲ درصد دختر هستند و جنسیت ۲ درصد از آن‌ها نامعلوم است. به لحاظ دانشکده محل تحصیل نیز ۳۹/۱ درصد گروه نمونه از دانشکده علوم انسانی، ۲۷/۱ درصد از دانشکده کشاورزی و ۲۷/۱ درصد از دانشکده فنی هستند و دانشکده ۵/۵ درصد از آن‌ها نامعلوم است.

جدول ۱: فراوانی افراد گروه نمونه بر حسب جنس و دانشکده

متغیر	خرده‌متغیرها	فراوانی	درصد
جنسیت	پسر	۱۶۴	۴۷/۸
	دختر	۱۷۲	۵۰/۲
	نامعلوم	۷	۲
	کل	۳۴۳	۱۰۰
دانشکده	علوم انسانی	۱۳۴	۳۹/۱
	علوم کشاورزی	۹۷	۲۸/۳
	علوم فنی	۹۳	۲۷/۱
	نامعلوم	۱۹	۵/۵
	کل	۳۴۳	۱۰۰

جدول ۲: میانگین، انحراف استاندارد، حداقل و حداکثر سن و معدل کل افراد

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	حداقل	حداکثر
سن	۲۴/۰۵	۶/۶۶	۱۷	۶۸
معدل	۱۶/۹۶	۱/۶۵	۱۰/۵۰	۲۰

جدول ۲ بیانگر آن است که میانگین سن معادل ۲۴/۰۵، انحراف استاندارد برابر با ۶/۶۶، حداقل سن ۱۷ و حداکثر آن ۶۸ سال می‌باشد. میانگین معدل کل افراد نیز معادل ۱۶/۹۶، انحراف استاندارد برابر با ۱/۶۵، حداقل آن ۱۰/۵۰ و حداکثر آن ۲۰ است.

جدول ۳ نرمال‌بودن متغیرهای پژوهش را با استفاده از آزمون Kolmogorov–Smirnov نشان می‌دهد و بیان‌کننده آن است که توزیع در مؤلفه اهمال‌کاری ناشی از خستگی از زیرمقیاس‌های اهمال‌کاری تحصیلی نرمال نمی‌باشد؛ اما در اهمال‌کاری عمدی، اهمال‌کاری ناشی از بی‌برنامگی، اهمال‌کاری تحصیلی کلی، جهت‌گیری مذهبی درونی و بیرونی و سوءاستفاده از فناوری‌های ارتباطی، توزیع نرمال است.

جدول ۳: آزمون Kolmogorov–Smirnov برای نرمال‌بودن داده‌ها

متغیر	آماره Z	سطح معناداری
اهمال‌کاری عمدی	۱/۲۸	۰/۰۷
اهمال‌کاری ناشی از خستگی	۱/۶۸	۰/۰۰۱
اهمال‌کاری ناشی از بی‌برنامگی	۱/۲۴	۰/۰۹
اهمال‌کاری تحصیلی کلی	۱/۰۸	۰/۱۹
جهت‌گیری مذهبی درونی	۱/۳۲	۰/۰۶
جهت‌گیری مذهبی بیرونی	۱/۱۲	۰/۱
سوءاستفاده از فناوری‌های ارتباطی	۱/۰۹	۰/۱۷

جدول ۴ بیانگر آن است که حدود ۱۸ درصد از اهمال‌کاری تحصیلی براساس جهت‌گیری مذهبی و سوءاستفاده از فناوری‌های ارتباطی قابل پیش‌بینی است.

جدول ۴: میزان پیش‌بینی اهمال‌کاری تحصیلی براساس جهت‌گیری مذهبی و سوءاستفاده از فناوری‌های ارتباطی

مدل	R	مجذور R	R تعدیل‌شده	F	سطح معناداری
۱	۰/۴۲	۰/۱۸	۰/۱۷	۲۴/۷۴	۰/۰۰۰۱

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-23]

جدول ۵: رگرسیون پیش‌بینی اهمال‌کاری تحصیلی براساس جهت‌گیری مذهبی و سوءاستفاده از فناوری‌های ارتباطی

مدل	B	انحراف استاندارد	بتا	t	سطح معناداری
مقدار ثابت	-۰/۵۰۶	۴/۰۶۳		۰/۱۲۵	۰/۹۰۱
جهت‌گیری مذهبی درونی	۰/۰۲۲	۰/۱۰۷	۰/۰۱۰	۰/۲۰۲	۰/۸۴
جهت‌گیری مذهبی بیرونی	۰/۴۵۸	۰/۱۴۰	۰/۱۶۸	۳/۲۶۲	۰/۰۰۱
سوءاستفاده از فناوری‌های ارتباطی	۰/۲۳	۰/۰۳۵	۰/۳۴۳	۶/۶۶۵	۰/۰۰۰۱

علاوه‌براین از آنجایی که F معنادار می‌باشد، داده‌ها با مدل تناسب دارند.

جدول ۵ نشان می‌دهد که جهت‌گیری مذهبی درونی نقش معناداری در پیش‌بینی اهمال‌کاری تحصیلی ندارد؛ اما نقش جهت‌گیری مذهبی بیرونی و سوءاستفاده از فناوری‌های ارتباطی معنادار می‌باشد.

بحث

یافته‌های پژوهش حاضر نشان دادند که جهت‌گیری مذهبی بیرونی و سوءاستفاده از فناوری‌های ارتباطی، اهمال‌کاری تحصیلی را پیش‌بینی می‌کنند و ۱۸ درصد از اهمال‌کاری تحصیلی براساس این متغیرها قابل پیش‌بینی می‌باشد. قسمت اول این یافته با نتایج پژوهش جمشیدی (۱۳۹۲) که نشان داد بین جهت‌گیری مذهبی بیرونی و اهمال‌کاری تحصیلی رابطه معناداری وجود ندارد ناهمخوان است (۱۴). برای دانشجویانی که دارای جهت‌گیری مذهبی بیرونی هستند، مذهب وسیله‌ای برای رسیدن به اهدافشان می‌باشد؛ اما به‌عنوان اصول پذیرفته‌شده درونی نبوده و به همین دلیل نقش بازدارنده‌ای در رفتارهای اهمال‌کارانه ندارد.

از سوی دیگر جهت‌گیری مذهبی بیرونی نمی‌تواند از استرس و تنش دانشجویان جلوگیری کند. این استرس و تنش‌ها راه را برای اهمال‌کاری تحصیلی باز می‌کنند. علاوه‌براین در افراد با جهت‌گیری مذهبی بیرونی، احساس مسئولیت کمتر در قبال اهمیت وقت و زمان می‌تواند اهمال‌کاری تحصیلی را به دنبال داشته باشد. از آنجایی که در مذهب بر اهمیت علم‌آموزی و کسب فضائل اخلاقی تأکید می‌شود، افراد با جهت‌گیری بیرونی که پایبندی درونی به مذهب ندارند و به اهمیت آن واقف نیستند، این موضوع را نادیده گرفته و تکالیف را به تعویق می‌اندازند. مطابق با نظر Monat و Lazarus (۱۹۸۵) (۲۱) و Pargament (۱۹۹۰) (۲۲) جهت‌گیری مذهبی درونی به افزایش سلامت روانی و جهت‌گیری مذهبی بیرونی به کاهش سلامت روانی منجر می‌گردند. این احتمال وجود دارد که سلامت روانی ضعیف‌تر دانشجویان دارای جهت‌گیری مذهبی بیرونی منجر به اهمال‌کاری تحصیلی در آن‌ها شود.

علاوه‌براین، نتایج نشان دادند که سوءاستفاده از فناوری‌های ارتباطی نقش معناداری در پیش‌بینی اهمال‌کاری تحصیلی دارد. یافته‌های این پژوهش با نتایج مطالعات Przepiorka و همکاران (۲۰۱۶)، Meier و همکاران (۲۰۱۶)، سلیمانی و همکاران (۱۳۹۴)، حمیدی و همکاران (۱۳۹۴)، لواسانی و همکاران (۱۳۹۲) و Odaci (۲۰۱۱) همخوانی دارد (۱۵، ۱۳-۹).

جذابیت فناوری‌های ارتباطی باعث می‌شود که دانشجویان وقت زیادی را با اینترنت، تلفن همراه و شبکه‌های اجتماعی بگذرانند و از انجام تکالیف تحصیلی غافل شوند. خستگی ناشی از این وقت‌گذرانی و ضعف فرهنگی در مورد استفاده از فناوری‌های ارتباطی و برنامه‌ریزی نامناسب در مورد امور مربوط به آن‌ها زمینه‌ساز اهمال‌کاری تحصیلی در دانشجویان می‌باشند. بسیاری از پژوهشگران مانند معیدفر و همکاران (۱۳۸۴) معتقد هستند که استفاده بیش از حد از فناوری‌های ارتباطی منجر به ناتوانی در مهارت‌های ارتباطی می‌شود (۸). Baumeister و همکاران (۱۹۹۴) نیز عدم تنظیم هیجانات منفی را عامل اهمال‌کاری می‌دانند و عنوان می‌کنند که شاید تضعیف مهارت‌های ارتباطی منجر به اهمال‌کاری تحصیلی گردد (۲۳).

پژوهشگران دیگر استفاده بیش از حد از فناوری‌های ارتباطی را دلیل بروز آسیب‌های روانی نظیر وسواس

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-23]

می‌دانند (۲۴). Steel (۲۰۰۷) بر این باور است که عوامل روانی، خودکم‌بینی و کمال‌گرایی موجب بروز مشکلاتی در سلامت روانی می‌شوند و ایجاد آسیب‌های روانی ممکن است منجر به اهمال‌کاری گردد (۲۵). Deci و Ryan (۱۹۹۱) نیز معتقد هستند که اهمال‌کاری در اثر انگیزش پایین اتفاق می‌افتد (۲۶). شاید افرادی که از فناوری‌های ارتباطی به‌صورت نادرست استفاده می‌کنند، انگیزه پایین تحصیلی دارند و بدین‌ترتیب در ورطه اهمال‌کاری می‌افتند.

نتیجه‌گیری

در مجموع، یافته‌های پژوهش حاضر بیانگر آن بودند که جهت‌گیری مذهبی بیرونی و سوءاستفاده از فناوری‌های ارتباطی ۱۸ درصد از اهمال‌کاری تحصیلی را پیش‌بینی می‌کنند؛ بنابراین به نظر می‌رسد که تغییر جهت‌گیری مذهبی دانشجویان از درونی به بیرونی و استفاده نامناسب از فناوری‌های ارتباطی در افزایش اهمال‌کاری تحصیلی آن‌ها مؤثر است.

پیشنهادات

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده پیشنهاد می‌شود برای کمک به کاهش اهمال‌کاری تحصیلی بر رعایت سنت‌ها به‌ویژه پایبندی به سنت‌های مذهبی و هدایت دانشجویان به سمت جهت‌گیری مذهبی درونی تأکید شود و آموزش استفاده درست از فناوری‌های ارتباطی مورد توجه قرار گیرد.

حمایت مالی

این پژوهش با حمایت مالی دانشگاه آزاد اسلامی واحد آزادشهر گلستان انجام شده است.

ملاحظات اخلاقی

در این پژوهش تمامی اصول اخلاقی مرتبط از جمله محرمانه‌بودن پرسشنامه‌ها، رضایت آگاهانه شرکت‌کنندگان در پژوهش و اختیار خروج از آن رعایت شده است.

تضاد منافع

بدین‌وسیله اعلام می‌شود که تضاد منافعی در این پژوهش وجود ندارد.

تشکر و قدردانی

بدین‌وسیله از مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی واحد آزادشهر برای حمایت مالی و نیز از دانشجویان این دانشگاه به جهت همکاری در اجرای پژوهش سپاسگزاری می‌شود.

References

1. Pala A, Akyıldız M, Bağcı C. Academic procrastination behavior of pre-service teachers' of Celal Bayar University. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 2011; 29:1418-25.
2. Solomon LJ, Rothblum ED. Academic procrastination: frequency and cognitive-behavioral correlates. Journal of Counselling Psychology. 1984; 31(4):503-9.
3. O'Brein WK. Applying trans theoretical model to academic procrastination. Dissertation abstract international. Section B: The Sciences and Engineering. 2002; 62(11-B):539.
4. Tavakoli MA. A study of the prevalence of academic procrastination among students and its relationship with demographic characteristics, preferences of study time, and purpose of entering university. Educational Psychology. 2013; 9(28):100-22. (Persian)
5. Valizadeh Z, Ahadi H, Heidari M, Mazaheri MM, Kajbaf MB. Prediction of college students' academic procrastination based on cognitive, emotional and motivational factors and gender. Knowledge and Research in Applied Psychology. 2014; 3(15):50-66. (Persian)
6. Karim KM, Khaksar BM. Relationship between religious orientation and student's psychological adjustment. Journal of Psychology. 2005; 9(3):310-20. (Persian)
7. Benton T. Radical politics- neither left nor right. London: Longman; 1999. P. 41.
8. Moeidfar S, Hibibpoor Gotabi K, Gangi A. Internet addiction, causes and consequences. Media Quarterly. 2005; 16(3):39-67. (Persian)

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-23]

9. Przepiorka A, Błachnio A, Díaz-Morales JF. Problematic Facebook use and procrastination. Computers in Human Behavior. 2016; 65: 59-64.
10. Meier A, Reinecke L, Meltzer CE. "Facebocrastination"? Predictors of using Facebook for procrastination and its effects on students' well-being. Computers in Human Behavior. 2016; 64:65-76.
11. Odaci H. Academic self-efficacy and academic procrastination as predictors of problematic internet use in university students. Computers and Education. 2011; 57(1):1109-13.
12. Soleimani M, Farahzade Abarghooei F, Farrokh A. Study of relationship between misuse mobile and academic procrastination among students. First International Conference of Psychology and Educational Sciences, Shiraz: Hakim Orfi Institute of Sciences and Technology; 2015. (Persian)
13. Hamidi F, Mahdie Najafabadi M, Namazian Najafabadi S. The Relationship between Internet Addiction and Academic Procrastination among Secondary School Students. Technology of Instruction and Learning. 2015; 1(3):89-106. (Persian)
14. Jamshidi K. Study of attitude to death and religious orientation with academic procrastination among students of Ferdowsi Mashhad students. [Master Thesis]. Mashhad: Ferdowsi Mashhad University; 2013. (Persian)
15. Gholamali Lavasani M, Azarniad A, Mehmanpazi P, Rezaeian H. The role of academic self-efficacy and some aspects of academic procrastination on prediction of the levels of dependency on internet. Global Media. 2014; 16:1-26. (Persian)
16. Bulla HS. Assessment plans and training programs for development. Trans: Abili K. Tehran: Madrese; 1970. (Persian)
17. Savari K. Development and normalization of academic procrastination test. Educational Assessment Quarterly. 2011; 2(5):97-110. (Persian)
18. Shafie N, Shahabizadeh F, Pourshafaie H. Religious orientation and external control center, social support perception. Woman and Study of Family. 2014; 6(24):41-51. (Persian)
19. Golmohamadian M, Yaseminejad P. Normalization, validity, reliability of mobile, and internet abuse scale among students. Psychology. 2002; 6(19):37-52. (Persian)
20. Badri Gergeri R. Impact of religious orientations and religious coping on addiction vulnerability among students of Tabriz University. Journal Management System. 2015; 7(28):153-75. (Persian)
21. Monat A, Lazarus RS. Stress and coping: an introduction. New York: Colombia University Press; 1985.
22. Pargament KI, Ensing DS, Falgout K, Olsen H, Reilly B, Van Haitsma K, et al. God help me:(I): religious coping efforts as predictors of the outcomes to significant negative life events. American Journal of Community Psychology. 1990; 18(6):793-824.
23. Baumeister RF, Heatherton TF, Tice DM. Losing control: how and why people fail at self- regulation. San Diego: Academic Press; 1994.
24. Rahimi A. Pathology of SMS and its effect on Social relationship of people. Social Relationship Ideal. 1999; 9:1-10. (Persian)
25. Steel P. The nature of procrastination: a meta-analytic and theoretical quintessential self-regulatory failure. Psychological Bulletin. 2007; 133(1):65-94.
26. Ryan RM. A motivational approach to self: integration in personality Edward l., deci and. Perspectives on Motivation. 1991; 38(237): 237-88.

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-23]